

zvernennya: 10.07.2015.

15. Энциклопедия по социологии. [Электронный ресурс]. - Резюме доступа: <http://slovari.yandex.ru/dict/sociology/article/soc.-Data> obrashheniya: 11.07.2015.

***Рецензент:** Полторак В.А., д.философ.н., профессор, профессор кафедры политологии, социологии та гуманітарних наук Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*

1.06.2015

УДК 330.341.4 (477)

Квач Ярослав

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО КЕЙНСІАНСТВА

У статті я.п.квач «тенденції розвитку сучасного кейнсїанства» розглядається адекватність різних напрямів неокейнсїанської теорії задачам наукового обґрунтування економічної політики України, яка спрямована на вихід з кризи. При цьому автор виходить з того, що в такій депресивній економіці слідом за зростанням інвестицій неминує почне зростати і споживання, не загрожуючи при цьому посиленням інфляції. На конкретному прикладі показано, що перенесення акценту зі споживчого на інвестиційний попит дозволяє вирішити протиріччя між кейнсїанством і монетаризмом.

Висловлюється пропозиція про те, щоб випуск нових грошей був інституційно як можна більш безпосередньо пов'язаний з інвестиціями в розвиток реального виробництва і тим самим забезпечений товарним покриттям. Робиться висновок, що в тих конкретно-історичних умовах, в яких перебуває сьогодні Україна, можна стимулювати вихід з кризи і поживлення економіки, не вдаючись до інфляційного фінансування.

Пропонується створення національного інституту розвитку (НІР) у вигляді, наприклад, Національного банку розвитку. При цьому на даному етапі розвитку України основні надії на створення стартового капіталу НІР покладаються на Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Європейський банк реконструкції і розвитку, Європейський інвестиційний банк та інші міжнародні

фінансові інститути. Завдання НІР - фінансувати створення нових підприємств, а потім, коли вони почнуть функціонувати, продавати їх акції приватним інвесторам, у тому числі зарубіжним. Ці пропозиції мають кейнсіанський характер і примикають до того крила в кейнсіанстві, яке робить упор на інвестиційний, а не на споживчий попит.

Ключові слова: криза, інвестиції, кейнсіанство, монетаризм, інфляція, гроші, банк, виробництво.

Квач Ярослав

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОГО КЕЙНСИАНСТВА

В статье Я.П.Квач «Тенденции развития современного кейнсианства» рассматривается адекватность различных направлений некейнсианской теории задачам научного обоснования экономической политики Украины, направленной на выход из кризиса. При этом автор исходит из того, что в такой депрессивной экономике вслед за ростом инвестиций неизбежно начнет расти и потребление, не угрожая при этом усилением инфляции. На конкретном примере показано, что перенесение акцента с потребительского на инвестиционный спрос позволяет обойти противоречие между кейнсианством и монетаризмом.

Высказывается предложение о том, чтобы выпуск новых денег был институционально как можно более непосредственно связан с инвестициями в развитие реального производства и тем самым обеспечен товарным покрытием. Делается вывод, что в тех конкретно-исторических условиях, в которых находится сегодня Украина, можно стимулировать выход из кризиса и оживление экономики, не прибегая к инфляционному финансированию.

Предлагается создание национального института развития (НИР) в виде, например, Национального банка развития. При этом на данном этапе развития Украины основные надежды в создании стартового капитала НИР возлагаются на Международный банк реконструкции и развития, Европейский банк реконструкции и развития, Европейский инвестиционный банк и другие международные финансовые институты. Задача НИР -финансировать создание новых предприятий, а затем, когда они начнут

функционировать, продавать их акции частным инвесторам, в том числе зарубежным. Эти предложения носят кейнсианский характер и примыкают к тому крылу в кейнсианстве, которое делает упор на инвестиционный, а не на потребительский спрос.

Ключевые слова: кризис, инвестиции, кейнсианство, монетаризм, инфляция, деньги, банк, производство.

Kvach Yaroslav

THE TRENDS OF MODERN KEYNESIANISM DEVELOPMENT

It is the adequacy of different streams of neokeynesian theory to the tasks of ground of Ukrainian economic policy directed to crisis overcome is research in the article of J.P.Kvach "The trends of modern Keynesianism development ". The author believes that in this depressed economy following the investment growth will inevitably begin to grow and the consumption, not threatening higher inflation. In a concrete example that shift focus from consumer to investment demand allows you to bypass the contradiction between Keynesianism and monetarism.

It is proposed to issue new money was institutionally more directly related to investment in the development of the real production and thereby provided with a trademark finish. It is concluded that in those specific historical conditions in which today is Ukraine, it is possible to stimulate the recovery from the crisis and economic recovery, without resorting to inflationary financing.

It is proposed the creation of a National development Institute (NDI) in the form of, for example, the National development Bank. At this stage of development of Ukraine's main hopes in the creation of start-up capital NDI assigned to the International Bank for reconstruction and development, European Bank for reconstruction and development, European investment Bank and other international financial institutions. The task of research - to fund the creation of new businesses, and then when they start to function, to sell their shares to private investors, including foreign ones. These proposals are Keynesian in nature and adjacent to the wing in the Keynesian theory, which focuses on investment, not consumer demand.

Keywords: crisis, investments, Keynesianism, monetarism, inflation, money, bank, production.

Постановка проблеми. Пошук шляхів виходу України з кризи вимагає наукового обґрунтування такої економічної політики, яка була б адекватна ситуації, що склалася у вітчизняній економіці. При цьому треба враховувати, що в економічній науці триває боротьба думок як між кейнсіанством і монетаризмом, так і всередині самого кейнсіанського напрямку. Тому розгляд цих теоретичних дискусій набуває в сучасних умовах особливої актуальності. Головною метою статті є аналіз сучасних тенденцій розвитку кейнсіанства з точки зору пошуку такого напрямку в ньому, яке найбільшою мірою відповідає умовам України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В ході обговорення резонансної книги Нобелівського лауреата П. Кругмана «Вихід з кризи е!» [1] В. М. Геєць, А. А. Гриценко [2, с. 5-12], М. І. Зверяков [3, с. 7-11], В. Т. Рязанов [4, с. 7-11], А.М. Москаленко [5, с. 8-12], А.М.Шаров [6, с. 59-61] та інші економісти виступили за те, щоб економічна політика в Україні спиралася в цілому на кейнсіанський теоретичний фундамент, але з урахуванням специфіки вітчизняної економіки і її кризової ситуації. Виходячи з цього, в ході обговорення були зроблені цікаві практичні пропозиції, спрямовані на стимулювання виходу з кризи та забезпечення подальшого процесу розвитку національної економіки.

В цілому сьогодні основну увагу в теоретичній літературі прикута швидше до полеміки між кейнсіанством і монетаризмом, ніж до дискусії всередині самого кейнсіанства [7, с. 5-17]. Нічого дивного в цьому немає, якщо врахувати, що розбіжності між цими напрямками сучасної економічної думки носять принциповий характер, і їх рекомендації часто вступають у протиріччя один з одним. Багато кейнсіанців, як, наприклад, П. Кругман і Дж.Стігліц традиційно вважають не тільки можливим, але в деяких випадках необхідним і корисним для економіки нарощування споживчого попиту і державних витрат за рахунок розширення бюджетного дефіциту. На їхню думку, зараз ми маємо справу саме з такою економічною ситуацією, яка вимагає дефіцитного фінансування державних витрат для того, щоб компенсувати нестачу сукупного попиту як на рівні світової, так і на рівні національної економіки.

Навпаки, монетаризм суворо забороняє таку політику. Монетаризм, як відомо, наполягає на бездефіцитній державній

бюджет чи, принаймні, на зведення до мінімуму бюджетного дефіциту. Ідеалом економічної політики, на думку монетаристів, повинна бути повна збалансованість бюджету. Додатковий вага цим вимогам додає та обставина, що на них засновані рекомендації Міжнародного валютного фонду. Тому країни, які, подібно Україні, тісно співпрацюють з МВФ, змушені орієнтувати свою економічну політику на рецепти монетаристів, навіть якщо вони не відповідають стану їх економіки.

Невирішені раніше частини загальної проблеми.

Ці проблеми широко обговорюються в літературі, однак при цьому менше уваги приділяється дискусій всередині самого кейнсіанства. А якщо ці питання і піднімаються, то акцент звичайно ставиться на полеміці між неокейнсіанством і посткейнсіанством, що стосується, насамперед, співвідношення між неокласичною та кейнсіанською теорією. Як відомо, неокейнсіанство розглядає модель Кейнса як окремий випадок неокласичної теорії. З іншого боку, посткейнсіанці виходять з того, що це суперечить поглядам самого Кейнса, який, навпаки, розглядав свою модель як загальну теорію, а неокласичну модель – як її окрему версію.

Дані розбіжності по-своєму істотні. Перший варіант відкриває дорогу до так званого «неокласичної синтезу», тобто синтезу неокласики і кейнсіанства, утворюючому зміст «економікс». Другий підхід, навпаки, заперечує можливість такого «неокласичного синтезу» і ставить під сумнів науковий характер «економікс». Ці цікаві самі по собі суперечки мають, проте, здебільшого абстрактний, академічний характер і безпосередньо не так важливі для вибору економічної політики України. Але головне - при цьому на другий план відсувається ті розбіжності в межах кейнсіанства, які якраз є найбільш актуальними для нашої економіки.

Постановка завдання.

Завданням статті є аналіз сучасних тенденцій розвитку кейнсіанства та пошук такої моделі, яка є найбільш адекватною до ситуації в Україні.

Основний матеріал дослідження.

При цьому треба враховувати, що Кейнс багато в чому спирався на ідеї видатного українського економіста М. І. Туган-Барановського, який увійшов у світову економічну науку в якості

засновника інвестиційного підходу до аналізу економічного розвитку. Розробка цього підходу була пов'язана з дискусією, що розгорнулася наприкінці 19-го століття про можливості «наздоганяючого розвитку» капіталізму. В той час широко поширеним було уявлення про те, що такий розвиток є неможливим. Прихильники таких поглядів виходили з того, що первісне нагромадження капіталу супроводжується зубожінням населення, зниженням споживання і, отже, скороченням ринку для промислових товарів, вироблених на капіталістичних підприємствах. Тому розвиток капіталізму в аграрній економіці неминуче захлинеться.

М. І. Туган-Барановський показав, що капіталістичне виробництво саме створює ринок для товарів. Тому для розвитку капіталізму воно не потребує ні якого іншого ринку [8, с. 112-17]. Говорячи сучасною мовою, він виходив з того, що сукупний попит не обмежується тільки споживчим попитом, але і включає в себе також інвестиційний попит. Тому сукупний попит може зростати навіть при скороченні споживчого попиту, хоча таке поєднання є крайній випадок економічного розвитку [9, с. 121-135].

Звичайно, ніякої фатальної неминучості скорочення споживання при зростанні інвестицій в принципі не існує. Навпаки, як показує міжнародний досвід, накопичення капіталу цілком може супроводжуватися і, як правило, дійсно супроводжується якісним і кількісним розвитком споживання аж до того, що на певному рівні цього розвитку капіталістична економіка виступає як «суспільство споживання». Таким чином, випереджаюче зростання інвестиційного попиту не означає, що виробництво споживчих товарів не зростає. Мова йде тільки про те, що темпи зростання інвестиційного попиту в певній конкретно-історичній ситуації можуть випереджати темпи росту споживання.

Як відомо, головною причиною кризи і депресії кейнсіанство вважає брак в економіці сукупного попиту, що включає в себе споживчий та інвестиційний попит. Звідси і головний рецепт кейнсіанства – збільшення сукупного попиту. Але який компонент вважати головним у розширенні сукупного попиту – споживчі або інвестиційні витрати?

В залежності від відповіді на це питання кейнсіанство розділилося на дві течії, одна з яких віддає перевагу споживчому, а

інше – інвестиційному попиту. Наприклад, найбільш відомі сучасні кейнсіанці П. Кругман і Дж.Стігліц, судячи за їхніми рекомендаціями, явно симпатизують першому з цих течій, роблячи упор на розширення споживчого попиту. Саме тому вони послідовно виступають проти монетаристської фінансової політики, категоричним імперативом якої є максимальна збалансованість бюджету.

Між тим у своїй «Загальній теорії зайнятості, відсотка і грошей» Дж.Кейнс виходив, насамперед, з логіки інвестиційного підходу до аналізу економіки [10, с. 218-231], рухаючись по шляху, прокладеному М. І. Туган-Барановським. Слідом за Кейнсом по цьому шляху пішли представники цього напрямку в неокейнсіанстві, яке, подібно Е. Хансену, Р. Харроду і Н.Калдору робить упор на аналіз інвестиційного попиту [12, 13].

Тому і виникає питання: яка з цих течій всередині кейнсіанства більше підходить для вироблення економічної політики в наших умовах? Критерієм відповіді на це питання є, насамперед, норма накопичення і її динаміка в Україні. Якщо норма накопичення досить висока і до того ж має тенденцію до подальшого підвищення, то для такої ситуації більш адекватний той варіант кейнсіанської економічної політики, який робить ставку на розширення споживчого попиту. Навпаки, у випадку низької норми накопичення, яка до того ж продовжує знижуватися, перевагу треба віддавати тому варіанту, який акцентує увагу на інвестиційному попиті.

Статистика показує, що норма нагромадження в Україні в останні роки неухильно падає. У 2004 р. вона досягла 31% ВВП, до 2008 р., незважаючи на зростання ВВП, скоротилася до 21 %, а за підсумками 2013 р. впала, згідно з офіційними даними, до 6% ВВП. Це істотно менше світової середньої норми накопичення (25%), істотно нижче показників країн Західної Європи (17-19%), а також Польщі та Румунії (21-22% ВВП) [14, с. 12].

У 2013 р. в Україні на душу населення інвестувалося приблизно 600 дол. проти 2,5 тис. дол. у Польщі або 2, 1 тис. дол. у Румунії. Щоб вийти на темпи зростання 5-6% (інакше країні не вдасться наздоганяти сусідів і створювати нові робочі місця), українській економіці потрібен величезний приплив капіталів для компенсації нестачі внутрішніх заощаджень і забезпечення зростання норми нагромадження істотно вище 20% ВВП [15, с. 37] (ми свідомо

зупиняємо аналіз на 2013 р., щоб простежити довгострокові тенденції і виключити форс-мажорну дію наступних подій, які вплинули на вітчизняну економіку).

За підрахунками експертів Українського союзу промисловців і підприємців (УСПП), на адаптацію України до умов асоційованого членства в ЄС знадобиться 170-180 млрд. євро прямих інвестицій. Ці кошти необхідно направити на підвищення енергоефективності, технічну модернізацію виробництва, оновлення основного капіталу, адаптацію технічних регламентів і стандартів. На сьогоднішній день фізичний і моральний знос основного капіталу в

Україні перевищує 60%, енергоємність продукції майже вдвічі вище, ніж в ЄС, продуктивність праці в 3-4 рази нижче [16, с. 9-11].

Очевидно тому, що стосовно до специфічних умов України перевагу треба віддавати «інстиційній», а не «споживчій» версії кейнсіанства. Однак при цьому слід враховувати, що саме протиставлення інвестиційного та споживчого попиту є досить умовним. Модель інвестиційного мультиплікатора якраз і покликана показати, як інвестиції супроводжуються зростанням споживчого попиту.

Протиставлення накопичення і споживання характерно скоріше для тієї класичної макроекономіки, яка була до Кейнса. Вона припускає ринкову систему з повною зайнятістю, в якій вже не залишилося вільних, не використовуваних ресурсів для подальшого розширення виробництва. Тому ефект інвестиційного мультиплікатора тут не спрацьовує. Така далека від реальності ідеальна система нагадує «гру з нульовою сумою»: чим більше в ній накопичення, тим менше споживання.

Інша справа - реально існуюча депресивна економіка з неповною зайнятістю, в якій є вільні, невикористані ресурси для розширення виробництва. Саме таку ринкову економіку депресивного типу і передбачає кейнсіанська модель. При цьому зростання інвестицій завдяки ефекту мультиплікатора супроводжується зростанням споживання. І головне - таке розширення споживчого попиту не містить в собі загрозу інфляції, оскільки йому відповідає зростання товарного покриття. Адже виробництво в депресивній економіці схильний слідувати за розширенням попиту, оскільки для цього є вільні невикористані ресурси.

Інфляційну небезпеку для економіки представляє таке зростання споживчого попиту, якому не відповідає товарна пропозиція. І в цьому важко не погодитися з монетаризмом, що наполягає на максимальній збалансованості державного бюджету і критикують з цих позицій кейнсіанство. Але слід зауважити, що ця критика адресується, насамперед, тієї течії в кейнсіанстві, яка, подібно до П.Кругмана і Дж.Стігліца, наполягає на розширенні споживчого попиту за рахунок бюджетних витрат. Інша справа - коли споживчий попит зростає слідом за інвестиціями в процесі розгортання ефекту інвестиційного мультиплікатора. Це зовсім не обов'язково супроводжується посиленням інфляції, оскільки інвестиції в розвиток реального виробництва забезпечують його адекватним товарним покриттям.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Таким чином, головний висновок полягає в тому, що вихід з кризової ситуації треба шукати, перш за все, на шляхах розширення інвестиційного попиту, маючи на увазі, що в такій депресивній економіці слідом за зростанням інвестицій неминуче почне зростати і споживання, не загрожуючи при цьому посиленням інфляції. Іншими словами, до високого рівня споживання треба йти через інвестиції.

У зв'язку з цим треба звернути увагу на практичні ініціативи, висунуті вітчизняними економістами в ході обговорення книги П. Кругмана, наприклад, на пропозицію відновити в Одесі роботу агенції регіонального розвитку[3,с. 19]. Таке агентство функціонувало тут за підтримкою ЄС з 2003 по 2006 рр. для інвестування європейського капіталу в ті проекти реального сектору економіки, які попередньо були відібрані співробітниками агентства. Насправді, сьогодні на регіональному рівні необхідні такі інституційні посередники, здатні забезпечити взаємодію між місцевою владою, бізнесом, наукою та цивільними інститутами, організувати публічне обговорення бізнес-проектів за участю наукового співтовариства і налагодити тим самим систему підготовки та реалізації проектів для цілих галузей усередині регіонів, які можна вже в готовому, ретельно розробленому вигляді запропонувати для реалізації. Представляється, що агенції регіонального розвитку дійсно здатні стати ефективними посередниками між регіональною громадськістю і міжнародною спільнотою.

Ми приходимо до висновку, що в тих конкретно-історичних умовах, в яких перебуває сьогодні Україна, можна стимулювати вихід з кризи і поживлення економіки, не вдаючись до інфляційного фінансування.

Зрозуміло, в рамках даної статті мова може йти тільки про постановку проблеми та пошук теоретичних підходів до її практичного вирішення. Така її постановка відкриває широкі можливості для проведення подальших теоретичних і прикладних досліджень. Ці дослідження повинні бути направлені на доопрацювання і адаптацію кейнсіанської моделі до умов України. Тільки після цього можна ставити питання про її адекватність умовам практичної реалізації. Поки ж мова може йти тільки про постановку проблеми та пошук теоретичних підходів до її практичного вирішення.

Література

1. Кругман П. Выход из кризиса есть! /П.Кругман – М.: Бизнес Азбука, 2013 – 320с.
2. Геєць В.М. Вихід з кризи /В.М. Геєць, А.С. Гриценко // Економіка України. – 2013.- №6.- С. 4-26.
- 3.Зверяков М.І. У пошуках виходу з кризи / М.І. Зверяков // Економіка України. – 2013. – №8. – С. 4-21.
4. Рязанов В. Т. Економічна політика після кризи: чи стане вона знову кейнсіанської? /В.Т.Рязанов // Економіка України. – 2014. – №5. – С. 4-27.
5. Москаленко А.Н. Випереджальний економічний розвиток: теоретико-інституціональні основи та проблеми реалізації в Україні / А.Н. Москаленко // Економіка України. – №8. – 2014. – С. 4-18.
6. Куль А.Н. Вихід з кризи: уроки «плану Маршалла» та перспективи для України / А.Н.Шаров // Економіка України. – 2014. – №12. – С. 57-65.
7. У пошуках виходу на траєкторію стійкого економічного зростання (матеріали колективного обговорення) // Економіка України. – 2014. – №7. – С. 4-19.
8. Туган-Барановський М.І. Промислові кризи. Нарис із соціальної історії Англії / М.І. Туган-Барановський – К: Наукова думка, 2004 – 368 с.
9. Туган-Барановский М.И. Капитализм и рынок / М.И. Туган-

Барановский. Избранное – М.: Дело, 1992 – 435 с.

10. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж.М.Кейнс. Избранное. – М.: ЭКСМО, 2008 – 960 с. – с. 131- 543.

11. Хансен Э. Экономические циклы и национальный доход / Э. Хансен. – Классики кейнсианства – Т. 2. – М.: Экономика, 1997 – 431 с.

12. Хансен Э. Денежная теория и финансовая политика/ Э.Хансен – М.: Дело, 2006. – 310 с.

13. Харрод Р. К теории экономической динамики – Р.Харрод. Классики кейнсианства. – Т.1. – М.: Экономика, 1997 – 417 с.

14. Шморгун К.Р. Є в Україні інвестиційна політика? /Г.Л. Шморгун // Економіка України. – 2014. – №3. – С. 42-49.

15. Петренко В.П. Трансформація заощаджень населення в інвестиції: досвід та проблеми в Україні /В. П. Петренко // Економіка України. – 2014. – №3. – С. 50-61.

16. Промисловість і промислова політика України. 2013: актуальні тренди, виклики, можливості: науково-аналітична доповідь / О.І. Амоша, В.П. Вишневський, Л.О. Збаразська та ін.; за заг. ред. В. П. Вишневського. – Донецьк: Ін-т економіки промисловості НАН України, 2014 – 200 с.

1. Krugman P. Выход y`z kry`zy`sa est! /P.Krugman – М.: Vy`znes Azbuka, 2013 – 320 s.

2. Geyecz` V.M. Vy`xid z kry`zy` /V.M. Geyecz`, A.S. Gry`chenko // Ekonomika Ukrayiny`. – 2013.- #6.- S. 4-26.

3.Zveryakov M.I. U poshukax vy`xodu z kry`zy` / M.I. Zvyeryakov // Ekonomika Ukrayiny`. – 2013. – #8. – S. 4-21.

4. Ryazanov V. T. Ekonomichna polity`ka pislya kry`zy`: chy`stane вона zнову kejnсіans`koyi? /V.T.Ryazanov // Ekonomika Ukrayiny`. – 2014. – #5. – S. 4-27.

5. Moskalenko A.N. Vy`peredzhal`ny`j ekonomichny`j rozvy`tok: teorety`ko-insty`tucional`ni osnovy` ta problemy` realizaciyi v Ukrayini / A.N. Moskalenko // Ekonomika Ukrayiny`. – #8. – 2014. – S. 4-18.

6. Kul` A.N. Vy`xid z kry`zy`: uroky` «planu Marshalla» ta perspektyvy` dlya Ukrayiny` / A.N.Sharov // Ekonomika Ukrayiny`. – 2014. – #12. – S. 57-65.

7. U poshukax vy`xodu na trayektoriyu stjykogo ekonomichnogo

zrostannya (materialy` kolekty`vnogo obgovorennya) // Ekonomika Ukrainy`. – 2014. – #7. – S. 4-19.

8. Tugan-Baranovs`ky`j M.I. Promy`slovi kry`zy`. Nary`s iz social`noyi istoriyi Angliyi / M.I. Tugan-Baranovs`ky`j – K: Naukova dumka, 2004 – 368 s.

9. Tugan-Baranovsky`j M.Y`. Kapu`taly`zm y` gymok / M.Y`. Tugan-Baranovsky`j. Y`zbrannoe – M.: Delo, 1992 – 435 s.

10. Kejns Dzh.M. Obshhaya teory`ya zanyatosty`, procenta y` deneg / Dzh.M.Kejns. Y`zbrannoe. – M.: ЭКСМО, 2008 – 960 s. – s. 131- 543.

11. Xansen Э. Эконomy`chesky`e cy`клы y` nacy`onal`nyj dohod / Э. Xansen. – Klassy`ky` kejnsy`anstva – T. 2. – M.: Эконomy`ka, 1997 – 431 s.

12. Xansen Э. Denezhnaya teory`ya y` fy`nansovaya poly`ty`ka/ Э.Xansen – M.: Delo, 2006. – 310 s.

13.Xarrod R. K teory`y` эконomy`cheskoj dy`namy`ky` – R.Xarrod. Klassy`ky` kejnsy`anstva. – T.1. – M.: Эконomy`ka, 1997-417 s.

14. Shmorgun K.R. Ye v Ukraini investy`ciyna polity`ka? /G.L. Shmorgun // Ekonomika Ukrainy`. – 2014. – #3. – S. 42-49.

15.Petrenko V.P. Transformaciya zaoshhadzhen` naseleण्या v investy`ciyi: dosvid ta problemy` v Ukraini /V. P. Petrenko // Ekonomika Ukrainy`. – 2014. – #3. – S. 50-61.

16. Promy`slivist` i promy`slova polity`ka Ukrainy`. 2013: aktual`ni trendy`, vy`kly`ky`, mozhly`vosti: naukovo-anality`chna dopovid` / O.I. Amosha, V.P. Vy`shnevs`ky`j, L.O. Zbarazs`ka ta in.; za zag. red. V. P. Vy`shnevs`kogo. – Donecz`k: In-t ekonomiky` promy`slovosti NAN Ukrainy`, 2014 – 200 s.

Рецензент: Ковальов А.І., д.е.н., професор, проректор з наукової роботи Одеського національного економічного університету

8.06.2015

УДК 640.432:003.13

Кравченко Оксана

**МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РОЗРАХУНКУ
МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕСТОРАННОГО
ГОСПОДАРСТВА**

В статті визначено критерії оцінки економічної ефективності ресторанного господарства на макроекономічному рівні з урахуванням